

ALSÓNYÉK KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

VÉLEMÉNYEZÉSI ANYAG

2020.

Alsónyék Község Képviselő-testülete
...../2019. (.....) számú önkormányzati határozata
Alsónyék község településfejlesztési koncepciójának elfogadásáról

(TERVEZET)

Alsónyék Község Önkormányzatának Képviselő-testülete az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (1) bekezdése és a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdése felhatalmazásával élve az alábbi döntést hozza:

- (1) Alsónyék Község Önkormányzatának Képviselő-testülete Alsónyék község 55/2003. (X. 22.) sz. határozattal elfogadott településfejlesztési koncepcióját érvényteleníti.
- (2) Alsónyék község Önkormányzatának Képviselő-testülete a jelen határozat 1. mellékletét képező Alsónyék község településfejlesztési koncepcióját jóváhagyja.
- (3) Alsónána község Önkormányzatának Képviselő-testülete a jelen határozat 2. mellékletét képező Alsónyék község örökségvédelmi hatástanulmányát jóváhagyja.

.....
polgármester

.....
jegyző

2. melléklet

Alsónyék község településfejlesztési koncepciója

Tartalom

A településfejlesztési koncepció rövid összefoglalása	4
1. JÖVŐKÉP	4
1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan	4
1.2. A településfejlesztési elvek rögzítése	5
2. CÉLOK	6
2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása.....	6
2.1.1. Átfogó fejlesztési célok - figyelembe véve a 2014-2020 időszakra meghatározott Operatív Program céljait.....	6
2.1.2. A település átfogó fejlesztési céljai a három alappillér (társadalom, környezet, gazdaság) vonatkozásában	7
2.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása	8
2.2.1. Társadalom: A település népességének megtartása, életszínvonalának növelése	8
2.2.2. Környezet: A természeti és épített környezet megóvása, a települési környezet fenntartható fejlesztése	10
2.2.3. Gazdaság: A helyi gazdaság fejlesztése	11
2.2.4. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata.....	12
2.2.5. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre	13
3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	14
3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása	14
3.1.1. Demográfiai adatok	14
3.1.2. Gazdasági adatok.....	14
3.1.3. Környezeti adatok.....	14
3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra.....	16
3.2.1. Közlekedés	16
3.2.2. Új gazdasági területek kijelölése	16
3.2.3. Új lakóterületek kijelölése	16
3.2.4. Közintézmények fejlesztése.....	16
3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére	17
4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE	18
4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer.....	18
4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére	18

A településfejlesztési koncepció rövid összefoglalása

1. JÖVŐKÉP

1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

1. Alsónyék község a jövőben jó életminőséget biztosító, a helyi adottságokat figyelembe vevő, identitását megtartó, fenntarthatóan fejlődő településsé kíván válni.
2. A települést vonzóvá kell tenni új gazdasági vállalkozások megtelepülése és a meglévők fejlesztése számára.
3. Kiemelt cél a helyben történő foglalkozást nyújtó munkahelyek számának növelése.
4. Az Önkormányzat a helyben működő vállalkozásokat fontosnak tartja és működésüket az önkormányzat lehetőségeinek keretei között segíti.
5. A település hosszútávon a település természeti, kulturális, történeti értékekben gazdag adottságaira alapozva a helyi társadalom, a gazdaság és a természeti környezet három alappilléreire alapozza fejlődési pályáját.
6. A település a környékbeli és szomszédos településekkel (különösen Szekszárd, Várdomb, Pörböly, Bátaszék, Bába) jó viszonyt ápol és együttműködik.
7. A település részleges alapfokú ellátással rendelkezik, amelyeket folyamatosan tovább fejleszt a közigazgatás, az oktatás-nevelés, az egészségügyi és szociális ellátás, a lakossági szolgáltatások és a település identitását, közösségi életét segítő funkciók területén.
8. A község a lakóterületeit élhetőbbé és biztonságosabbá kívánja tenni.
9. Az Önkormányzat a lakókörnyezet rendezettségének fokozására és a természeti környezet védelmére irányuló intézkedésekkel kívánja a lakosság életkörülményeit javítani.
10. A település az idegenforgalom fejlesztését a település néprajzi értékeinek bemutatására, a környék kerékpáros- és horgász-turizmusára, valamint a szőlőhegyi borturizmusra építi.

1.2. A településfejlesztési elvek rögzítése

A településfejlesztési elvek az Országos Területfejlesztési Koncepció alapján kerültek meghatározásra:

a) Szubszidiaritás és decentralizáció

A szubszidiaritás és decentralizáció elve alapján a területpolitikában egy térség fejlesztését azon a legalacsonyabb területi szinten kell kialakítani és végrehajtani, ahol a feladat elvégzéséhez a legtöbb információ áll rendelkezésre, és a legtöbb érdek kapcsolódik a feladat megvalósításához.

b) Térségi és táji szemlélet, valós térszerveződések követése

A településfejlesztési intézkedések hatása nemcsak a település közigazgatási határain belül érződhet, hanem a térséget, valamint a tájat is befolyásolhatja. A táji és természeti környezeti elemek által meghatározott és a társadalmi gazdasági tevékenységek által alakított területi rendszerek, melyekben az egyes tájalkotó elemeket (domborzat, talaj, vízrajz, növény és állatvilág, társadalom) érintő beavatkozások kihatással vannak a többi elemre is, valamint a helyi gazdasági és társadalmi tevékenységeket is befolyásolják. Ezért a fejlesztések során a beavatkozás célterületét érintő tájak sajátosságait, változásait, működési mechanizmusát is figyelembe kell venni.

c) Fenntarthatóság elve

A fejlesztési beavatkozások esetében a fejlesztések alapját adó erőforrás gazdálkodás nem veszélyeztetheti a jövő generációinak esélyét arra, hogy szükségleteiket biztonságosan kielégítsék. A fenntartható települési rendszerekben a helyi gazdasági folyamatok nem veszélyeztetik a helyi természeti és épített környezetet, nem okozzák az erőforrások kimerülését.

d) Rendszerszemlélet, programozás, integrált fejlesztés

A településfejlesztési politikának fokozottan figyelembe kell vennie a nemzeti, térségi szintű gazdasági, társadalmi törekvéseket a fejlesztéseknél. A helyi adottságokon alapuló cselekvési terveket kell alkotni, nem elegendő a már bekövetkezett változásokra megfogalmazni válaszintézkedéseket. A fejlesztéseknek az átfogó jövőkép megvalósulását kell segíteniük, egymásra épülő intézkedések láncolatát alkotva.

e) Hatékonyság és koncentráció

A településfejlesztési koncepció a hatékonyság elvének érvényesítésére törekszik a legkritikusabb pontokon történő, leghatékonyabb beavatkozás érdekében.

f) Nyilvánosság, partnerség

Korunkban egyre nagyobb hangsúlyt kap a nyilvánosság és a közösségi részvétel a településfejlesztési ügyekben. A településfejlesztési koncepció tartalmát a lakossággal, a helyi társadalmi és civil közösségekkel, egyesületekkel és a helyi gazdasági szereplőkkel egyeztetni kell, aminek menetét a partnerség rendje szabályozza.

g) Átláthatóság, monitoring és értékelés

A településfejlesztés egy állandó folyamat, mely csak a települési közösség akaratával egységben valósítható meg, folyamatos értékelések mellett, hogy az esetlegesen jelentkező nemkívánatos tendenciák mielőbb megfékezhetőek legyenek.

2. CÉLOK

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

A település átfogó fejlesztését szolgáló céljai a megalapozó vizsgálatban meghatározott adottságok ismeretében kerültek meghatározásra.

Elsődleges cél az életminőség javítása, a település népességmegtartó képességének fejlesztése, a természeti és kulturális erőforrásokhoz történő alkalmazkodás, a táji, települési hagyományokra építkezés, a természeti környezet értékeinek megőrzése.

2.1.1. Átfogó fejlesztési célok - figyelembe véve a 2014-2020 időszakra meghatározott Operatív Program céljait

a) Térség-specifikus erőforrásokra épülő, azokat gyarapító gazdasági növekedés és foglalkoztatás-bővítése:

- Helyi és térségi erőforrások hasznosítása, gazdagítása (gazdaságfejlesztés);
- Szekszárd és Bátaszék város és a városkörnyék együttműködésének javítása;
- A térség foglalkoztatási potenciáljának bővítése;
- Térségi szinten meghatározó ágazatok (mezőgazdaság, ipar, idegenforgalom) fejlesztése.

b) Élhető és az üzleti szereplők számára vonzó település kialakítása:

- A lakókörnyezet minőségének javítása;
- Környezeti, egészségügyi paraméterek javítása;
- Fizikai aktivitást szolgáló rekreációs lehetőségek kínálatának bővítése;
- Napi tevékenységek ellátását szolgáló, helyi igényekre szabott közlekedési és egyéb közszolgáltatás biztosítása;
- Munkavállalókat és a munkába járást támogató települési környezet, infrastruktúra, közszolgáltatások működtetése;
- A gyermekvállalási kedv fokozása (pl. gyermek- és családbarát közterületi és közszolgáltatási beavatkozásokkal);
- Egészséges szabadidő eltöltés feltétel-rendszerének biztosítása;
- Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése.

c) Helyi közösségek megerősítése és öngondoskodó képességük javítása:

Átfogó cél, hogy a helyi társadalom képes legyen kialakítani a saját jövőképét, feltárni belső erőforrásait és megvalósítani az ezekre épülő fejlesztéseket.

Célok:

- A közösség-vezérelt helyi fejlesztések támogatása;
- A vidéki és városi közösségek partnerségi kapcsolatának elősegítése, erősítése;
- A település lakóinak és civil szervezeteinek a gazdasági és közéletbe való hatékony bekapcsolódásának elősegítése, ösztönzése.

2.1.2. A település átfogó fejlesztési céljai a három alappillér (társadalom, környezet, gazdaság) vonatkozásában

a) Társadalom: A település népességének megtartása, életszínvonalának növelése

Az Önkormányzat fő céljai közé tartozik a népesség megtartása. Ennek érdekében meg kell őrizni és fejleszteni kell a helyi munkalehetőségeket, a meglévő ellátásokat és szolgáltatásokat mind az oktatás, az egészségügyi és szociális ellátás, az igazgatás és a közművelődés területén.

Fontos célkitűzés a település identitását megalapozó kulturális értékeinek megőrzése és minél szélesebb körben történő népszerűsítése.

b) Környezet: A természeti és épített környezet megóvása, fenntartható fejlesztése

A település természeti- és épített környezeti értékeit meg kell óvni. A fenntartható fejlődés elveinek figyelembe vétele mellett a természeti értékeket bemutatathatóvá kell tenni. Az épített örökség emlékeinél a bemutatathatóság mellett az építészeti értékeket megtartó funkciók (lakó-, közösségi-, turisztikai) megtalálása és megvalósítása is fontos feladat.

A települési környezet javításának kiemelt területe a közlekedési és közmű-infrastruktúra fejlesztése.

A település energiagazdálkodásának optimalizálása érdekében ösztönözni kell a környezetbarát megújuló energetikai rendszerek elterjedését.

c) Gazdaság: A helyi gazdaság fejlesztése

A népességmegtartó képesség javítása szempontjából legfontosabb a helyi munkahelyek teremtése, elsődlegesen a versenyipiaci szereplők oldaláról, másrészt az Önkormányzat részéről.

A település természeti és épített környezeti, valamint kulturális értékeire alapozva cél a turizmusba történő egyre intenzívebb bekapcsolódás.

2.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása

2.2.1. Társadalom: A település népességének megtartása, életszínvonalának növelése

a) Az alapellátás fejlesztésére, egészségügy fejlesztésére irányuló javaslatok:

- Megfelelő színvonalú egészségügyi alapellátás biztosítása, valamint az egészségügyi infrastruktúra (épület és eszközállomány) fejlesztése.
- A környékbeli kórházak (Szekszárd, Bonyhád, Baja) elérhetőségének javítása.
- Egészséget befolyásoló tényezőkről (pl. táplálkozásról, dohányzásról, mentális egészségről, tudatmódosító szerek használatáról) szakmai programok, tájékoztatók tartása.
- A helyi alapellátásban dolgozók bevonásával települési egészségterv elkészítése.
- Szűrővizsgálatok elérésének lehetővé tétele helyben, vagy környékbeli településen.
- Az egészségügyben dolgozók számára kedvező foglalkoztatási feltételek biztosítása.

b) A település népességmegtartó erejének fokozására irányuló javaslatok:

- A lakosság helyben maradását elősegítő fejlesztések: helybeli foglalkoztatási lehetőségek bővítése, az alapellátás biztosítása, az életminőség javítása, más településeken található munkahelyek megközelíthetőségének javítása (tömegközlekedés, kerékpárút).
- A helyben történő foglalkoztatásra, valamint Szekszárd közelségére alapozva minőségi lakóterületek, zöldterületek, játszóterek kialakítása, amely vonzóvá teszi a települést a családok letelepedésére.
- A család és a munkahely összehangolását segítő gyermekjóléti és szociális nappali szolgáltatások infrastruktúrájának további kialakítása, fejlesztése (pl. bölcsőde, családi napközi). Ennek fejlesztése történhet helyben, illetve más településsel, településekkel (elsősorban Bátaszékkal) társulva.
- A lakóterületek színvonalának javítása (burkolt utak, járdák, közművek, zöldterületek, utcafásítás).

c) Oktatás, kultúra, humán infrastruktúra fejlesztésére irányuló javaslatok:

- Az oktatási létesítmények és háttéreszközök folyamatos fejlesztése.
- Az óvoda színvonalának folyamatos emelése, a fenntarthatóság, az esélyegyenlőség, a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés, valamint a környezettudatosság elveinek figyelembe vételével.
- A település és a környék természeti és épített környezeti értékeinek, a helyi hagyományok, a település történetének bemutatása, ismertetése elsősorban a fiataloknak szervezett programokkal.
- A művelődési ház felszereltségének fejlesztése a helyi közösségi és ifjúsági aktivitás feltételeinek javítása érdekében.
- A könyvtár színvonalának, kínálatának fejlesztése eszközbeszerzéssel, programok szervezésével.
- A szakképzett munkaerő helyben tartását segítő intézkedések megtétele.
- A civil szervezetek működésének, tevékenységének támogatása, összehangolása.

d) **Szociális szolgáltatások fejlesztésére irányuló javaslatok:**

- A szociális ellátás színvonalának fejlesztése a gyermekjóléti szolgáltatás, a gyermekek napközbeni ellátása terén.
- Az időskorúak ellátási rendszerének javítása, a házi segítségnyújtás fejlesztése.
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás kialakítása.
- Képzések szervezése, tanfolyamok elérhetővé tétele a tartósan munkanélküliek, hátrányos helyzetűek számára.

2.2.2. Környezet: A természeti és épített környezet megóvása, a települési környezet fenntartható fejlesztése

a) A környezetvédelemre, természetvédelemre és az épített környezet védelmére irányuló javaslatok:

- A zavaró hatású gazdasági tevékenységek megfelelő védőtávolságának biztosítása településrendezési eszközökkel.
- A szakszerűtlenül megépített, bizonytalan szigetelésű szennyvíz-szikasztók, szennyvíztárolók megszüntetése.
- A szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése, az illegális hulladéklerakások megszüntetése a település teljes területén.
- A külterületi utak megerősítése.
- Vízkár-megelőző intézkedések.
- A külterület – különösen a szőlőhegyek - tájképi értékeinek megőrzése, a helyi védelemre érdemes természeti területek, művi értékek feltérképezése, a helyi településképi rendelettel védelem alá helyezett örökségi értékek megóvása.
- A klímaváltozás kedvezőtlen hatásait csökkentő helyi alkalmazkodási stratégiák meghatározása (zöldterület fejlesztési program, helyi termék előállítás és fogyasztás elősegítése, házi komposztálás és csapadékvíz gyűjtés lehetőségének biztosítása, talajvédő fölművelési módszerek népszerűsítése).

b) A lakosság életkörülményeinek folyamatos javítására irányuló javaslatok:

- A munkába járás infrastrukturális feltételeinek biztosítása az igényekhez hangolt helyközi járatok, akadálymentes várakozóhelyek kialakításával.
- Közösségi- és sportlétesítmények, valamint közterületek akadálymentesítése.
- Közbiztonság javítása a rendőrség és polgárőrség együttes segítségével.
- A közterületek, közparkok, települési zöldfelületek folyamatos karbantartása, fejlesztése.
- A belterületi utak burkolatainak megerősítése, járdák létesítése szükség szerint.

c) A település esztétikusabbá tételére irányuló javaslatok:

- A település életében meghatározó, köztulajdonban lévő tárgyi, építészeti, műemléki vagy helyi védettség alatt álló értékek igény szerinti értékmegőrző felújítása, fejlesztése.
- A közigazgatási és közszolgáltatási funkciót ellátó épületek (községháza, orvosi rendelő, óvoda, művelődési ház, stb.) jó karban tartása.
- A közterületek rendezettségének fokozása.
- Zöldterületek ápolása és fejlesztése.
- A településen található természeti és épített örökség megóvása.

2.2.3. Gazdaság: A helyi gazdaság fejlesztése

a) **Munkahely-teremtésre, gazdaságfejlesztésre, a helyben foglalkoztatottság növelésére, tartós munkanélküliség kialakulásának megakadályozására irányuló javaslatok**

- A helyi vállalkozások működésének segítése.
- Új vállalkozások számára új gazdasági területek kijelölésével letelepedési lehetőség biztosítása.
- A gazdasági területeken a helyi sajátosságokon alapuló mezőgazdasági, valamint a környezetet nem zavaró ipari és szolgáltató tevékenységek megtelepedésének ösztönzése.

b) **A mezőgazdaság fejlesztése**

- Az időjárástól független, egész évben használható külterületi utak kiépítésével, a hiányzó infrastruktúra kialakításával a termelési lehetőségek javítása.
- A termelőket összefogó, érdekeiket a természetben, tárolásban, szállításban és az értékesítésben képviselő és segítő szervezet (szövetkezet) létrehozása.
- A nagytáblás mezőgazdasági területek mellett a kiskertek művelésének ösztönzése helyi „kézműves” termékek előállítására.
- A termőföldeken a piac által keresett termények termesztése.
- A nagytáblás mezőgazdasági művelés esetében törekedni kell a piaci igényekhez alkalmazkodó, sokszínű növénykultúra kialakítására.
- Növénytermesztésnél a kertészeti kultúrák (szőlő-, gyümölcs-, zöldség-termesztés) fejlesztése.
- A településrendezési eszközökben a fenntartható fejlesztés figyelembe vételével a tevékenységhez szükséges építési feltételek meghatározása szükséges.

c) **A turizmus fejlesztése**

Alsónyék a Szekszárdi borvidék része, azonban a borturizmus fejlesztése előtt még tág lehetőségek lennének.

A községben kezdeményezés is történt a környezetbarát turizmus fejlesztésére, azonban még mindegyik további fejlesztésre érdemes:

- Helytörténeti gyűjtemény
- Horgászto és környéke

A turizmus élénkítése érdekében teendő javaslatok:

- A sárközi kulturális örökség ápolása és népszerűsítése (arra alkalmas épületekben néprajzi bemutatóhelyek, tájjellegű vendéglátó-helyek kialakítása);
- Helyi szálláshelyek (falusi turizmus) jobb kihasználása és a programkínálat bővítése, a közreműködők segítése.
- A borturizmus fejlesztése elsősorban a szőlőhegyi utak minőségének javításával
- Településmarketing erősítése, amely tudatosan és szervezeten dolgozza ki a települési célokat, elképzeléseket a turizmus területén is: a település és környékét bemutató népszerűsítő kiadványok készítése, az interneten való folyamatos megjelenés biztosítása.

2.2.4. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A település prognosztizált kívánatos jövőképe a településfejlesztési elveken nyugvó átfogó, illetve részcélok összehangolt megvalósításával teljesülhet.

Alsónyék településfejlesztési koncepciójának célrendszere illeszkedik a település megalapozó vizsgálatában feltárt adottságokhoz.

Az önkormányzat a szubszidiaritás elvét alkalmazva kötelező feladatain túlmenően a helyi közösség életminőségét javító intézkedéseket a partnerségi egyeztetések alkalmazásával a lakosság részvételével, véleményének bevonásával dolgozza ki.

A célok megvalósítása is fenti elven történik. A műszaki jellegű fejlesztések megvalósítása helyi vállalkozások bevonásával munkahely-teremtést, valamint a megvalósított fejlesztéshez való szorosabb kötődést eredményezhet a lakosság körében.

A település közigazgatási határain túlnyúló fejlesztéseknél a térség és a táj adottságait figyelembe kell venni. A településen túlmutató műszaki fejlesztéseknél - pl. kerékpárút, közút - már a fejlesztési elképzeléseknél, a településrendezési eszközök készítésénél fontos a térségi szempontok és a földrajzi adottságok figyelembevétele, a környező települések hasonló jellegű fejlesztési elképzeléseinek kellő ismerete.

A településfejlesztésben a partnerség elvének is érvényesülnie kell. A településfejlesztési koncepció egyeztetésénél a jogszabályban meghatározott államigazgatási szervek megkeresése mellett a partnerség elve alapján fontos a helyi társadalom, a civil szervezetek megkeresése, tájékoztatása is.

A településfejlesztési koncepcióban szereplő célok, részcélok megvalósulását, a fejlesztési elképzelések aktualizálását az önkormányzatnak célszerű kellő gyakorisággal (lehetőség szerint akár évente) értékelni.

2.2.5. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

a) Belterület (településközpont és jellemzően családi házas területek)

A „Társadalom” fejezetben megfogalmazott átfogó fejlesztési célok és az ahhoz kapcsolódó részcélok: az oktatás, kultúra, humán infrastruktúra, a szociális szolgáltatások, az alapellátás, az egészségügy fejlesztése, a népességfogyás megállítása, a település népességmegtartó erejének fokozása (lásd részletesen: 2.2.1. a), b), c), d) pontok) a község belterületét érintik és ott valósítandók meg. A belterületen található a település intézményei és azok a közösségi épületek, terek, ahol a fenti részcélok megvalósítása értelmezhető.

A természeti és épített környezet megóvásához, a települési környezet fenntartható fejlesztéséhez rendelt részcélok zöme is a belterületen valósítható meg, különös tekintettel a település esztétikusabbá tételére és a lakosság életkörülményeinek javítására vonatkozóan. (lásd részletesen: 2.2.2. a), b), c) pontok).

A helyi gazdaság fejlesztésére irányuló részcélok közül a nem zavaró gazdasági tevékenységek megtelepedése a cél, amelyek lehetőség szerint a helyi sajátosságokon alapulnak.

A 2.2.3. c) pontokban foglalt részcélok teljesítésével a turizmus fejleszthető mind a belterületen, mind pedig a külterületeken is, amely a gazdaság egyéb ágazatai mellett egyre nagyobb szerepet kap. Az értékes épített örökség bemutatása, egyes lakóépületek és a református templom látogathatóvá tétele javasolt.

b) Külterület

A külterület nagy részét termőföldek alkotják, amelyek a mező- és erdőgazdaság, mint a település legjelentősebb gazdasági ágazatainak alapjául szolgálnak.

A 2.2.3. b) pont a mezőgazdaság fejlesztésére irányuló részcélokat fogalmazza meg, amelynek nagy része a külterületen valósítható meg.

A munkahelyteremtés, gazdaságfejlesztés, a helyben foglalkoztatottság növelése, jövedelemszerzési lehetőségek megteremtése, mint rész cél (lásd részletesen: 2.2.3. a) pont) elsődlegesen a külterület meglévő és tervezett gazdasági területein valósítható meg.

Környezetvédelem, természetvédelem, épített környezet védelme

A külterületen (szőlőhegy, majorok) a még meglévő szakszerűtlen, szivárgó szennyvíztárolók, trágyatárolók feltérképezése, valamint az illegális hulladéklerakók megszüntetése szükséges.

A természetvédelem szempontjából frekvenciált területeken a környezetkímélő gazdálkodást kell előtérbe helyezni.

A külterületen élő lakosság életkörülményeinek folyamatos javítása

A külterületet használók számára a külterületi utak rendbetétele szükséges.

A településrész esztétikusabbá tétele

A külterületi üzemi telephelyeket védőfásítással javasolt körülvenni.

Turizmus fejlesztése

A turizmus palettájának színesítésére főként a szőlőhegyi területek (borturizmus) és a horgásztó környéke kínálnak lehetőséget.

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A fejezetre vonatkozó részletes adatokat a településfejlesztési koncepció mellékletét képező „*Alsónyék község megalapozó vizsgálata a településfejlesztési koncepcióhoz 2019.*” című anyag tartalmazza.

3.1.1. Demográfiai adatok

A község lakónépességének alakulása:

Év	1870	1880	1890	1900	1910	1920	1930	1941	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2011	2019
Fő	952	1092	1326	1252	1472	1368	1576	1881	1460	1453	1325	1101	841	791	747	738

Országos tendencia a népesség fogyása, a társadalom előregedése, ez alól Alsónyék sem kivétel. A település városkörnyéki agglomerációban való fekvésének köszönhetően azonban az utóbbi években a népességszám csökkenése lelassult.

A népességszám nagy távú stabilizálásához központilag irányított falufejlesztési- és a hátrányos helyzetű térségekre – mint pl. a Dél-Dunántúl jelentős része - koncentráltó vidékfejlesztési politika következetes alkalmazására lenne szükség.

3.1.2. Gazdasági adatok

A település népességmegtartó erejének fő összetevője a munkalehetőségek helyben való biztosítása. Önálló vállalkozásokban és mezőgazdasági vállalkozásokban is dolgoznak helyben.

Az eljáró, ingázó dolgozók száma jelentős, túlnyomó részük Szekszárdra, Bajára és Bátaszékre jár dolgozni. Ezen kívül az oktatásban és a közigazgatásban dolgozók száma is jelentős.

Foglalkoztatott	Inaktív kereső	Munkanélküli	Eltartott	Összesen
257	227	54	209	747

A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint (fő) (Forrás: KSH, 2011)

Jelentősebb helyben működő vállalkozások:

1. IXON Kft.
2. 3 Tihanyi Kft.
3. Mecsek Autópálya Koncessziós Zrt.
4. Újberek Kft.
5. Szekszárd Zrt.
6. Trans-WR Kft.
7. B-Truck
8. Garai Pincészet
9. 2010 Ép Kft.
10. Szeleshát Pincészet
11. Zsikó és Lánya Kft.
12. Dűlő Borkereskedelmi Kft.

3.1.3. Környezeti adatok

a) Elhelyezkedés, közlekedés

Alsónyék közúton Bátaszéktől 2 km, Bajától 19 km, Szekszárdtól 20 km, Mohácstól 40 km, Péctől 60 km, Budapesttől 160 km távolságban található.

A településen áthalad a 46. számú Sárbogárd – Bátaszék, és a 154-es számú Bátaszék – Baja – Kiskunhalas vasútvonal, utóbbin a községnek vasúti megállója is van.

Alsónyék közigazgatási területének nyugati részén a belterület és a zártkert között áthalad az M6 Budapest - Bóly autópálya és az 56. sz. Szekszárd – Udvar országos főút.

Alsónyék belterületét érintik még az 5513 sz. Alsónyék – Bátaszék közti, és az 5515. sz. (Fábián Pál u. – Fő u.) közutak.

A község területén és közelében vízi közlekedésre alkalmas vízfelület nem található.

A településhez a legközelebbi – nem nyilvános - repülőtér (18 km) Ócsényben található.

b) Épített környezet

A település épületállományának zömét családi házas lakóingatlanok képezik. Az épületállomány többi részét az intézmények és vállalkozások épületei alkotják.

A statisztikai adatok szerint Alsónyéken 2019-ben 302 lakás állott. A település 738 fős népességére tekintettel a 100 lakásra jutó lakosság 244 fő, ami kissé meghaladja a megyei átlagot (235 fő/100 lakás).

c) Természetvédelem

Alsónyéken a Szekszárd-Bátai-főcsatorna mentén található ökológiai hálózathoz tartozó ökológiai folyosó.

Magyarország Területrendezési Terve szerint a község területének nyugati része – a szőlőhegy és az attól nyugatra fekvő külterület - tájképvédelmi terület övezetbe tartoznak. A tájképvédelemmel kapcsolatos előírásokat a településképvédelmi rendeletben kell meghatározni.

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

A jelentősebb tervezett településszerkezeti változtatási igények:

3.2.1. Közlekedés

Pörböly és Decs között helyi gyűjtőút kiépítése

Alsónyék keleti határán szükség lenne egy helyi gyűjtőút kiépítésére Pörböly és Decs között, elsődlegesen Decs, Őcsény és Sárpilis felől Baja irányába való könnyebb eljutás érdekében. Az út Tolna megye területrendezési tervének szerkezeti tervlapján alaptérképi elemként „egyéb burkolt út” néven szerepel.

Dombóvár - Báta térségi kerékpárút

Alsónyék területét érinti a Tolna megye területrendezési tervében szereplő Dombóvár – Mágocs – Egyházaskozár – Aparhant - Bonyhád – Szálka – Alsónyék – Báta – (Dunaszekcső) térségi kerékpárút egy szakasza. A kerékpárút Várdomb-Óberekpuszta irányából, Sárpilis külterületén az M6 autópályát és a Szekszárd-Bátaszék közti vasútvonalat keresztezve érkezik Betekintpusztán keresztül Alsónyékre, ahol a Fő utcán és Fábián Pál utcán keresztül a vasúti megálló mellett elhaladva a megkezdett vasúti töltésen halad Báta felé.

3.2.2. Új gazdasági területek kijelölése

A meglévő vállalkozások területigényes fejlesztésére és új vállalkozások megtelepedése számára – ahol ezt jogszabályon alapuló korlátozó tényezők nem tiltják és környezetvédelmi szempontokkal nem ellentétes – lehetőséget kell biztosítani új gazdasági területek kijelölésével, illetve igény szerint a meglévő gazdasági területek bővítésével.

A belterület északnyugati részén az 55. és 5515. utak közelében korábban lakóterület céljára kikapcsolított terület egy részét szolgáltató jellegű vállalkozások vásárolták meg, ezért e terület átsorolása célszerű falusias lakóterületből kereskedelmi szolgáltató területbe.

A jellemzően mezőgazdasági jellegű vállalkozás által használt, a belterülettől keletre fekvő Nyékipuszta és Csikómajor, továbbá a lebontott Betekintpuszta területe gazdasági területből az új OTÉK szerint különleges mezőgazdasági területbe sorolandó.

Új vállalkozások letelepedése számára alkalmas kereskedelmi szolgáltató területet szükséges biztosítani a belterülettől nyugatra az 56. út mellett, valamint a belterülettől keletre az 55. és 5513. sz. út csomópontja környékén a hatályos településrendezési tervvel összhangban.

3.2.3. Lakóterületek fejlesztése

A község területén új lakóterület kijelölésére nincs kimutatható igény. A Fő utca északnyugati végén található még 4-5 beépítetlen telek, a többit gazdasági vállalkozások vásárolták fel. Néhány új lakótelek szükség esetén a Rákóczi utca délnyugati oldalán kialakítható.

3.2.4. Közintézmények fejlesztése

A községben új közintézmények helybiztosítására nem merült fel igény.

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

A község egyetlen műemléke a református templom.

Műemléket érintő átalakítások, felújítások esetén a vonatkozó országos előírásokat kell betartani. A szakmai felügyeletet az illetékes örökségvédelmi hatóság biztosítja.

A település fentiekén túl kimagaslóan nagyszámú, 66 db (65 épület, és egy kereszt) helyi védelem alá helyezett építészeti értékkel is rendelkezik. Mindez fémjelzi a község igen gazdag építészeti örökségét. A helyi védelem alá tartozó épületekre vonatkozó előírások a helyi településképi rendeletben kerültek meghatározásra.

A helyi védelem alatt álló építmények jegyzékét a településképi védelméről szóló 2/2018. (II. 5.) ök. rendelet 1. melléklete tartalmazza.

Az örökségi értékek (műemlékek, helyi védettségek) fenntarthatósága szempontjából fontos a megfelelő funkció megtalálása, az épületek folyamatos használatának biztosítása. A kihasználatlan épületeknek olyan funkciókat kell keresni, hogy a használat során az építészeti értékek lehetőség szerint ne sérüljenek.

Az építészeti értékes épületek, építmények felújítását, jó karbantartását a kötelező előírások mellett az Önkormányzatnak ösztönöznie kell és lehetőségeihez mérten célszerű támogatni. Az Önkormányzatnak fel kell hívnia a tulajdonosok figyelmét a pályázati lehetőségekre, azokon való részvételhez szakmai segítségnyújtás biztosítása javasolt.

A lokálpatriotizmus erősítését segíti ezen értékek honlapon történő közzététele, ismertetése, valamint helyben történő kitáblázása.

A régészeti értékek védelme és fenntarthatósága a rájuk vonatkozó elvek és jogszabályok alapján értelmezendő. A hivatalos adatszolgáltatás szerint Alsónána közigazgatási területén 22 db régészeti lelőhely (ebből egy nyilvántartott, egy pedig egyedileg védett) található.

4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE

4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

a) A fejlesztési célok megvalósítását segítő, jelentős beruházással nem járó önkormányzati beavatkozások:

- Településrendezési eszközök elkészíttetése, a koncepcióban szereplő célokhoz szükséges műszaki tartalmak szerepeltetése;
- Befektetők keresése a gazdasági célok eléréséhez;
- A település "reklámozása" a turizmus fejlesztése érdekében;
- Szomszédos, valamint környező önkormányzatokkal való szoros együttműködés, közös kitörési pontok keresése;
- A természeti és épített környezet megőrzésének támogatása;
- Helyi adókedvezmények, építési kedv növelése a magántőke helyben tartása, illetve bevonása érdekében.

b) A fejlesztési célok megvalósításához szükséges lehetséges források:

- Európai Unió források (pályázatok, támogatások);
- Állami források (normatív hozzájárulások, kiegészítő támogatási rendszerek, állami pályázatok);
- Önkormányzat saját bevételei.

Az önkormányzatok anyagi lehetőségei behatároltak, ezért kiemelt szerep jut az Európai Unió, illetve állami forráslehetőségek elnyerésének. Emiatt a naprakész pályázat-figyelés, pályázatok írása az Önkormányzat fontos feladata. Valóban közhasznú projektek esetében a szükséges saját erő biztosítására minden lehetséges eszközt meg kell ragadni.

4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

A változások nyomon követésére és szükség szerinti felülvizsgálatára, korrekciójára - lehetőség szerint évente - a képviselő-testület munkaterve szerint kerül sor.

A települési célok megvalósításához szükséges intézkedések folyamatos nyomon követése kívánatos, amelyre célszerű téma-felelősöket kinevezni.